

TISDAGEN DEN 12 MAJ 1987

Foto: LARS LÖNNINGE

Frodes befriade skulpturer av glas

Hans Frode har varit hemma i Västerås och hälsat på. Visat nya fascinerande glasskulpturer och talat om "glasets befrielse".

Nu är han tillbaka i New York och den "workshop" på 142 Mulberry Street som han delar med nio andra glaskonstnärer.

Den gamla böngroddsfabriken på 500 kvm, där konstnärerna håller till, har blivit något av ett centrum för den unga

friglasrörelsen som nu nar verkat i drygt två decennier.

Hans Frode uppfattar det amerikanska studioglas som mer experimentellt och inte lika bundet till nytto- eller brukskrav som det europeiska.

Här ovan syns en av Hans Frodes skulpturer, i bakgrunden skymtar New Yorks silhuet. I New York finns det glas så att det försärs. Glas i olika former, som byggnadsmaterial och som konst. Sidan 6

TISDAGEN DEN 12 MAJ 1987

KULTUR

Hans Frode på tillfälligt västeråsbesök

Glaset som befriare

— Jag uppfattar det amerikanska studioglas som mer experimentellt och inte lika bundet till nytto- eller brukskrav som det europeiska, säger glaskonstnären Hans Frode.

Han kopplar och slår på strömmen, resultatet blir att den glasskulptur han har framfört sig börjar lysa, ljuset ger lyster åt det transparenta materialet.

Nu ska man inte låta sig förföras alltför lätt, glasets genomskinlighet och förmåga att släppa igenom ljus förnekas medvetet eller antyds bara svagt hos många moderna glaskonstnärer.

Människan började arbeta med glas redan före Kristi födelse, och glaset är ett av människans äldsta tillverkade material. Sand, soda och pottaska, olika metaller som färgämnen. I stort används samma verktyg vid glashantering idag som på 1500-talet. Ursprungsarten för glasproduktionen lär vara Abu Ghali i mellersta nordvästra del. Där tillverkades glas redan för 6 000 år sedan.

Ändå är skillnaden himmelsvid mellan glaset som konsthantverk och den nya konstglasrörelsen. Det var på 60-talet som Harvey K. Littleton förde ut glaset från fabriken till artistens egen studio och började en kurs i glasblåsning vid universitetet i Wisconsin.

GLASTRÅD

Hans Frode ser "the American studio glass movement" som ett träd där de olika grenarna får symbolisera de många olika arbetssätt och tekniker som glasbearbetning innefattar.

Det var på 60-talet som rörelsen tog fart, på 70-talet kom boomen och så under 80-talet stabiliseringen. Om man nu ska kalla det en stabilisering att kunnandet har vuxit och nyhetens behag övergått i en strävan att utifrån tillvunna kunskaper uttrycka sig konstnärligt i glas. Glaset har blivit ett konstnärligt medel bland andra. Olja, grafik, sten, lera, trä, glas. Det märks bland annat på att glaset mer och mer hittat vägen in på konstgallerier och konstmuseer. Inte bara vid speciella "glassatsningar".

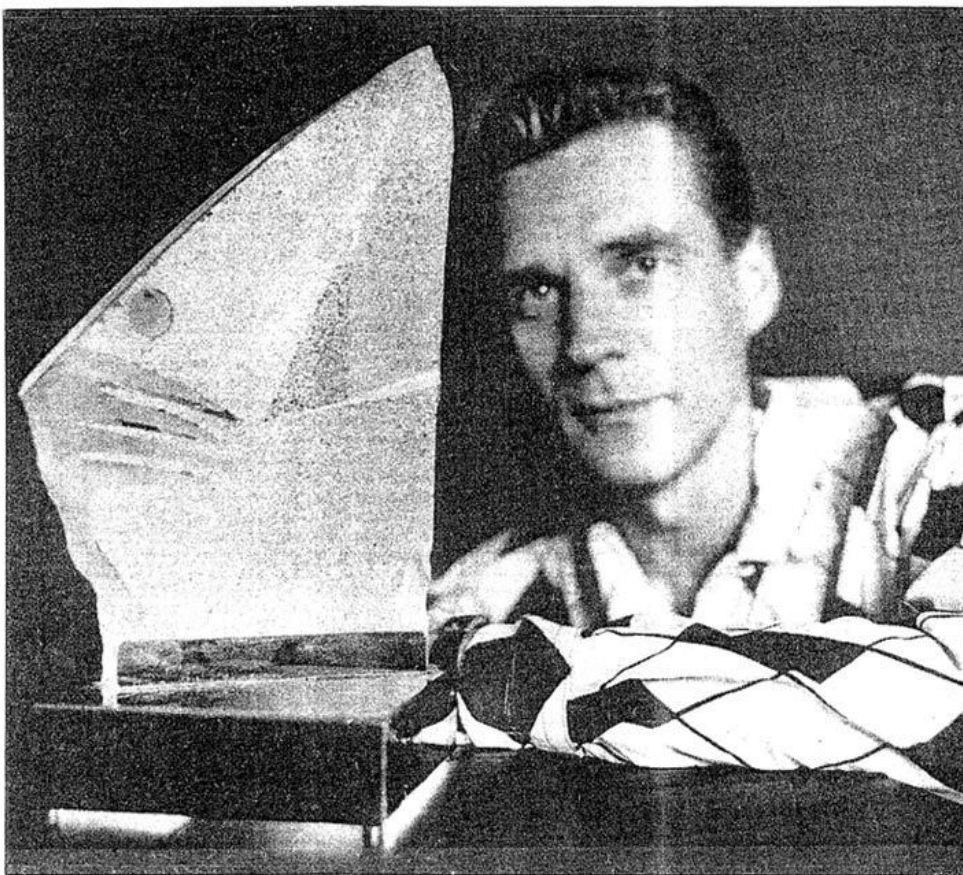
Hans Frode är hemma på tillfälligt besök i Sverige. Han har haft en utställning med glasskulpturer på galleri Händer i Stockholm och talat om "glasets befrielse" och passat på att göra ett besök hos föräldrarna på Visthusgatan i Västerås.

BORI USA

Annars bor han numera i New York, där han är en av grundarna av The New York Experimental Glass Workshop. Det är tio konstnärer som driver NYEGW, som blivit något av en samlingspunkt för fria glaskonstnärer från hela världen.

Workshopen är inrymd i en 500 kvadratmeter stor fabriksbyggnad som tidigare användes för produktion av böngroddar. I lokalen, som ligger i "nya Italien", på 142 Mulberry Street, norr om Chinatown, finns idag tre glasugnar, ett sliperi och en neonverkstad.

På dagarna arbetar konstnärerna, på kvällarna bedrivs det också undervisning i lokalerna.

Hans Frode med en av sina skulpturer. Skulpturen är försedd med en inbyggd ljuskälla. Frode ska nu börja jobba med glaskroppar till en restaurang i New York, smat förbereda en utställning i Chicago. Foto: TONY PERSSON

Workshopen är uppbyggd som en "non-profit" organisation, vilket i praktiken innebär att olika kommersiella företag kan skänka material dit, exempelvis elektroder eller ingredienser till glas, och sedan får göra avdrag i deklarationen.

För två år sedan var Hans Frode med och introducerade de ledande amerikanska glaskonstnärerna i Sverige genom en utställning på Kulturhuset i Stockholm.

GICK KONSTSKOLAN

Hans Frode föddes i Göteborg för 36 år sedan och har hunnit vara med om en hel del, exempelvis Västerås konstscola 1973 till 1974 och Ryam Art School i London. Tittar man på hans verk så ser man att åtskilligt har hänt sedan han 1983 gjorde "signaturen" till Folkets park, eller som den numera heter Arosparken, i Västerås.

De arbeten som han nu visar upp är sinsemellan mycket olika. Att beskriva konst är aldrig enkelt, men genomgående för Frodes verk är de halsbrytande skiftningarna mellan kantiga och runda former, ljusskiftningarna och de sensuella brytningarna mellan olika material. Exempelvis skulpturen "Byggnad" i jutet glas med neon i kopparbas.

På väggarna hemma i föräldrahemmet i Västerås hänger också "ungdomssynder", teckningar och oljor, blyinfattat glas med överförda fotografier som visar

— Jag uppfattar det amerikanska studioglas som mer experimentellt och inte lika bundet till nytto- eller brukskrav som det europeiska, säger Hans Frode. Foto: TONY PERSSON

att Hans Frode arbetat med olika konstnärliga uttrycksmedel.

SKILLNAD

I Sverige finns det ett tiotal glaskonstnärer, de svenska glasbruket har också skickliga designers. Hans Frode framhåller emellertid skillnaden mellan de föremål som till varje pris måste ha ett slags brukskaraktär och friglas som konst.

I Transjö nära Kosta-Boda finns också en hytta med ugnar och en mycket skicklig mästare där konstnärer kan hyra in sig. Hyttan har blivit en samlingspunkt som utnyttjas av många skickliga glaskonstnärer, också internationella. Även i Japan har intresset för friglas vuxit och den svenska konstnären Ulla Forsell befinner sig sedan i höstas där för att undervisa i friglas och glaskonst.

Hans Frode själv har redan återvänt till sin "hytta" på Mulberry Street. Bland annat skissar han utsmyckningen till en ny restaurang som ska ligga mellan 53:e gatan och 55:e avenyn i New York. Cm Frode får förverkliga sina planer kommer belysta glasblock i olika former att utgöra en del av miljön i den nya restaurangen Akvavit. På gång är också en utställning i Chicago. KERSTI JALAVA